

Protokoll fört vid pleniföredragning

Social- och miljöavdelningen
Hälsa- och sjukvårdsbyrån, S3

Närvarande
VT, HJ, RH, AH-J, FK, CW

Frånvarande
AH

Justerat
Omedelbart

Ordförande
Lantråd
Veronica Thörnroos

Föredragande
Minister
Annette Holmberg-Jansson

Protokollförare
Jurist
Marcus Söderholm

Nr 5

Skriftligt yttrande om utkastet till regeringens proposition med förslag till lag om ändring av 40 § i lagen om smittsamma sjukdomar.

ÅLR 2023/2613

33 S3

Beslut

Ålands landskapsregering beslöt avge ett skriftligt utlåtande om utkastet till regeringens proposition med förslag till lag om ändring av 40 § i lagen om smittsamma sjukdomar enligt bilaga S323P05.

Hänvisning

Er begäran om utlåtande 21.3.2023

VN/7796/2023

Social- och hälsovårdsministeriet

PB 33

FI-00023 STATSRÅDET

Kontaktperson

Jurist Marcus Söderholm,

telefon +358 (0)18 25000 (växeln)

marcus.soderholm@regeringen.ax

registratorkontoret.shm@gov.fi

Ärende

Skriftligt yttrande om utkastet till regeringens proposition med förslag till lag om ändring av 40 § i lagen om smittsamma sjukdomar**Bakgrund**

Ålands landskapsregering har 21.3.2023 mottagit en begäran om utlåtande av social- och hälsovårdsministeriet angående förslag till lag om ändring av 40 § i lagen om smittsamma sjukdomar. Av förslaget framgår att lagen om smittsamma sjukdomar ändras så att anställda vid en verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården i fortsättningen ska ha rätt att få uppgifter ur de register som hänför sig till smittsamma sjukdomar och som förs av Institutet för hälsa och välfärd.

Lagstiftningsbehörigheten

Regeringens proposition berör rättsområden som hör till både Ålands och rikets lagstiftningsbehörighet. Enligt 18 § 12 punkten i självstyrelselagen (1991:71) för Åland hör hälso- och sjukvård till åländsk lagstiftningsbehörighet med de undantag som bland annat stadgas i 27 § 29 punkten i självstyrelselagen för Åland där det framgår att riket har lagstiftningsbehörighet för smittsamma sjukdomar.

Enligt 30 § 9 punkten i självstyrelselagen för Åland ska de uppgifter som enligt lagstiftningen om bekämpande av smittsamma sjukdomar hos människor ankommer på en riksmyndighet eller på kommunerna i landskapet skötas av landskapsregeringen eller någon annan myndighet som anges i landskapslag.

Enligt praxis finns, trots behörighetsfördelningen, en möjlighet för åländska respektive riksmyndigheter att ge rättigheter till myndigheter som inte ligger inom dennes lagstiftningsbehörighet. I dessa fall har man, trots sekretessbestämmelser i lagstiftningen,

överfört uppgifter som är nödvändiga för behandling och hanteringen av ärenden vilket innebär att åländska myndigheter och individer får samma rättigheter som motsvarande grupp i riket. Med anledning av övergångsbestämmelsen är detta inte möjligt i dagsläget.

Landskapsregeringens yttrande

Då lagen om smittsamma sjukdomar uppdaterades vid årsskiftet för att motsvara det nya verksamhetsfältet och organiseringsansvaret i och med välfärdsområdesreformen gjordes ingen motsvarande justering i lagen som gav myndigheterna på Åland samma tydliga legala grund för tillämpning eftersom det inte finns något välfärdsområde inom landskapet Åland. Landskapsregeringen påpekade detta i tidigare utlåtanden då särskilt regleringarna i lagstiftningen till vissa delar utgör administrativa ingrepp i den personliga friheten som enligt 27 § 24 punkten självstyrelselagen (1991:71) för Åland tillhör rikets lagstiftningsbehörighet och därtill berör de grundlagsenliga fri- och rättigheterna.

Den lösning som ordnades vid årsskiftet 2022/2023, 20.12.2022/1149, var att:

”de behöriga myndigheter som i landskapet Åland svarar för bekämpningen av smittsamma sjukdomar hos människor bestäms enligt den lagstiftning som gällde rikets myndigheter och kommuner vid ikraftträdandet av den nya lagen, tills något annat föreskrivs.”

Det innebär att den nu föreslagna ändringen inte kommer träda i kraft inom landskapet Åland eftersom lagen i sin tidigare lydelse måste fortsätta tillämpas på Åland.

I det fall den föreslagna ändringen skulle kunna tillämpas även på Åland skulle det ändå uppstå problem eftersom det inte finns något välfärdsområde inom landskapet Åland. Då myndigheten Ålands hälso- och sjukvård inte omfattas av 40 § i dagsläget eftersom de inte är ett välfärdsområde finns problematiken redan i dagsläget. För åländsk del spelar det därför ingen roll att man utvidgar möjligheten för andra anställda inom hälso- och sjukvården som deltar i bekämpningen av smittsamma sjukdomar att ta del av registeruppgifter från Institutet för hälsa och välfärd.

Såsom nämndes avseende behörighetsfördelningen finns en möjlighet för riket att i sin lagstiftning föra in bestämmelser som ger, trots sekretessbestämmelserna, rättigheter till åländska myndigheter. I detta fall skulle man uttryckligen kunna nämna att utlämnande av registeruppgifter tillämpas i landskapet Åland på den myndighet som svarar för ordnandet av hälso- och sjukvård i landskapet, förutsatt en sådan ändring kan träda i kraft på Åland.

Avseende den föreslagna lagändringen anser landskapsregeringen att det är ett bra förslag som nu arbetats fram och det är rimligt att fler personer än ansvarig läkare ska ha rätt att ta del av uppgifter från Institutet för hälsa och välfärd.

Avslutande kommentar

Landskapsregeringen vill ånyo lyfta fram det grundlagsutskottet i sitt utlåtande GrUU 18/2022 rörande förslagen till lagstiftningsåtgärder med anledning av inrättande av välfärdsområdesreformen konstaterade:

“(9) Med tanke på Ålands självstyrelse vore det dock lämpligare att i stället för att införa den föreslagna lagstiftningen skriva in de behövliga ändringarna i självstyrelselagen, påpekar grundlagsutskottet. Utskottet anser att det är viktigt att införa de här ändringarna. I samband med den här typen av ändringar bör man dessutom se till att regleringen är heltäckande så att myndigheternas befogenheter är tydliga och att det inte uppstår luckor i regleringen.”

Enligt landskapsregeringen är detta ett typexempel på de problem som kan uppstå när regleringen inte är så heltäckande som möjligt. Därför är det av största vikt att de luckor i regleringen som nu finns åtgärdas snarast.

Lantråd

Veronica Thörnroos

Minister

Annette Holmberg-Jansson

FÖR KÄNNEDOM

Ålands lagting, självstyrelsepolitiska nämnden, susanne.eriksson@lagtinget.ax
Statsrådets kansli, registratorskontoret.srk@gov.fi
Heidi Kaila, statsrådets kansli, heidi.kaila@gov.fi
Anne Kumpula, social- och hälsovårdsministeriet, anne.kumpula@gov.fi
Mia Mäkinen, social- och hälsovårdsministeriet, mia.makinen@gov.fi
Janina Groop-Bondestam, justitieministeriet, janina.groop-bondestam@gov.fi
Noora Löfström, statsrådets kansli, noora.lofstrom@gov.fi
Johan Ehn, Ålands representant i Helsingfors, johan.ehn@regeringen.ax
Mats Löfström, riksdagsledamot, mats.lofstrom@riksdagen.fi
